

ingediend op **1170** (2021-2022) – Nr. 1
25 februari 2022 (2021-2022)

Voorstel van resolutie

van Staf Aerts, Björn Rzoska, Chris Steenwegen,
Johan Danen, Mieke Schauvliege en Stijn Bex

over het optimaliseren van de beschikbare data
voor de CO₂-inventaris
met het oog op het lokale klimaatbeleid

TOELICHTING

1. Samenwerken voor een klimaatneutraal Vlaanderen

Lokale besturen spelen een sleutelrol in de strijd tegen de klimaatverandering en in de transitie naar een koolstofarme samenleving. Ze vervullen een belangrijke voorbeeldrol ten aanzien van hun inwoners en de ondernemingen op hun grondgebied. Ze vertalen de gewestelijke beleidsdoelstellingen, acties en maatregelen naar de dagelijkse leefwereld en zijn het meest geschikt om een lokaal draagvlak te creëren om de energie- en klimaattransitie van onderuit te ondersteunen.

In het Vlaamse regeerakkoord benadrukt de Vlaamse Regering een samenwerkingsmodel met de lokale overheden voor het realiseren van de klimaatdoelen. Aan gemeenten, steden, intercommunales, OCMW's, provincies en autonome gemeentebesturen zal worden gevraagd dat ze, net zoals de Vlaamse overheid, hun broeikasgassen tegen 2030 met 40 procent reduceren ten opzichte van 2015, en dat ze vanaf 2020 per jaar een energiebesparing van 2,09 procent realiseren op het energieverbruik van hun gebouwenpark, inclusief de technische infrastructuur maar exclusief het onroerend erfgoed. De Vlaamse overheid helpt de lokale besturen bij de onderlinge kennisuitwisseling.

2. Het Burgemeesterconvenant

De Europese Commissie lanceerde in 2008 het Burgemeestersconvenant met de ambitie om lokale besturen samen te brengen die vrijwillig het engagement aangaan om de klimaat- en energiedoelstellingen van de Europese Unie te behalen en zelfs te overtreffen. Intussen telt het initiatief meer dan 10.748 lokale en regionale overheden, verspreid over heel Europa. In Vlaanderen hebben 293 van de 300 gemeenten het Burgemeestersconvenant 2030 ondertekend. Hiermee gingen 98 procent van de Vlaamse gemeenten het engagement aan om 40 procent minder uit te stoten tegen 2030. Daarmee geven de lokale besturen een duidelijk signaal dat ze actief vorm willen geven aan een plaatselijk ambitieus energie- en klimaatbeleid.

Ook de vijf Vlaamse provincies hebben voor een koolstofarme toekomst getekend, zij het met verschillende ambitieniveaus. Daarbij zorgden ze elk voor vormen van ondersteuning voor de gemeenten in hun provincie, meestal in samenwerking met intercommunales.

3. CO₂-inventarissen

Het voormalige Departement Leefmilieu, Natuur en Energie heeft in samenwerking met de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) een geüniformiseerd tool ontwikkeld om een CO₂-inventaris bij te houden in het kader van het Burgemeesterconvenant. Daarmee wil het de gemeenten en steden ondersteunen die vrijwillig klimaatplannen opmaken met als doel hun afhankelijkheid van fossiele brandstoffen af te bouwen. De tool integreert de beschikbare data van verschillende data-aanbieders: de Studiedienst Vlaamse Regering, de Vlaamse Milieumaatschappij, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, de distributienetbeheerders, Energiebalans Vlaanderen, de Mestbank, De Lijn, het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en andere publieke bronnen.

Op die manier werd enerzijds voor elke gemeente een nulmeting beschikbaar gesteld waarbij alle centraal beschikbare gegevens al zijn ingevuld; anderzijds bevat de tool ook een simulatiedeel waarin verschillende maatregelen op gemeentelijk niveau gesimuleerd kunnen worden. De beschikbare gegevens per gemeente

worden jaarlijks bijgewerkt, zodat de tool ook gebruikt kan worden voor de voortgangscntrole op het lokale klimaatbeleid.

Door een uniforme meetmethodiek aan te bieden en informatie te ontsluiten wil de Vlaamse overheid steden en gemeenten actief ondersteunen in het monitoren van lokale klimaatbeleidsplannen.

De lokale overheden moeten daar ook een voorbeeldrol in opnemen. Hun eigen energieverbruik zou apart moeten worden bijgehouden en niet bij een andere sector worden gerekend. Om de gemeenten die voorbeeldrol te laten spelen en de data ervan gemakkelijker te verzamelen zouden gemeenten prioritair uitgerust moeten worden met een digitale meter die de gegevens rechtstreeks aan de juiste inventaris koppelt.

4. Optimalisering van de beschikbare data voor de CO₂-inventaris met het oog op het lokale klimaatbeleid

De integratie van gegevens en grafieken over klimaat en energie op de website provincies.incijfers.be is een goed initiatief om steden en gemeenten op een overzichtelijke manier te informeren over lokale kerncijfers over klimaat en energie. Tegelijkertijd is er de vaststelling dat de ontsluiting en verfijning van beschikbare data nog sneller en beter kan. De indieners van dit voorstel van resolutie verwijzen naar de twee aanbevelingen van 'Een sterkere onderbouw' uit de Synthesetekst Stroomgroep Governance¹:

1. werk maken van een datastrategie en een verzekerde, objectieve en een onafhankelijke monitoring en rapportage: monitoring en rapportering moeten sterker worden uitgebouwd in Vlaanderen, met een snellere publicatie van data, via een vaste periodiciteit, met een onafhankelijke validering en coherent met Europese en internationale afspraken. De tekorten en versnippering in de verzameling en ontsluiting van beleidsdata moet worden weggewerkt door werk te maken van een datastrategie die zorgt voor geïntegreerde databeheerssystemen en -platformen;
2. investeren in beleidsonderbouwing en -evaluatie: er moet werk worden gemaakt van een samenhangend en performant 'ecosysteem' van beleidsevaluatie (ex ante, ex post) en beleidsanalytische capaciteit. Ex-ante-impactanalyses, potentieelanalyses en ex-postevaluaties zijn belangrijk voor een onderbouwde beleidskeuzes.

Een gezamenlijke en accurate datastrategie en een eenvormig meet- en rapporteringssysteem is cruciaal om de voortgang te meten en projecties te doen zodat er een ambitieus beleid kan worden uitgestippeld.

5. Verbetervoorstellen

In dit voorstel van resolutie doen de indieners een aantal verbetervoorstellen voor de gezamenlijke datastrategie.

5.1. Uitstootgegevens van het lokale transport

Probleem

In de aangeleverde uitstootdata van 2019 zijn de data van de uitstoot door het lokale wegverkeer niet opgenomen. Tot een aantal jaar geleden werden de

¹ https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/20191002_synthesetekst_stroomgroep_governance_def.pdf

metingen uitgevoerd met tellussen waarmee het aantal voertuigen werd geteld. Die tellussen werden geschrapt.

De data van het lokale verkeer worden nu alleen nog berekend op basis van veranderingen in het wagenpark. Door die ingreep is het onmogelijk om de impact van het lokale mobiliteitsbeleid zichtbaar te maken. De Vlaamse Regering besliste eerder om de metingen voor de uitstoot van het lokale wegverkeer uit te voeren via het netwerk van ANPR-camera's (ANPR= Automatic Number Plate Recognition), maar de uitrol van dat netwerk laat op zich wachten.

Oplossing

In het Vlaams Energie- en Klimaatplan onderschrijft de Vlaamse Regering het volgende: "Goede tools vragen de input van correcte data. Voor de transportemissies vormen de gebruikte verkeersgegevens nog een grote onzekerheidsfactor. Er is nood aan betere lokale verkeersgegevens."²

Dat kan gebeuren door de invoering van een drietrapsstelsel, door:

- 1° op de grote assen het geplande netwerk van ANPR-camera's uit te voeren en in afwachting daarvan de meetgegevens van de bestaande ANPR-camera's aan de lokale besturen ter beschikking te stellen;
- 2° op de kleinere assen tellussen te installeren;
- 3° aanvullend te werken met telramen, die het mogelijk maken om de datagegevens te verfijnen en inwoners te betrekken bij het mobiliteitsbeleid van de gemeente of stad. Zo kan een gemeente een gelaagd beeld krijgen van de uitstootgegevens van het lokale transport en haar mobiliteitsbeleid daaraan aanpassen.

5.2. Geanonimiseerde data van Fluvius om de werking van de energiehuizen te evalueren en warmtekaarten te maken

Probleem

Fluvius bezit weliswaar de gegevens van alle tellers van gas en elektriciteit, maar het is op dit moment erg moeilijk om die data te gebruiken voor de evaluatie van het lokale klimaatbeleid. Toch zou het bijvoorbeeld interessant zijn om de effecten van de energie- en bouwadviezen van de energiehuizen te bepalen. Fluvius wil die data niet vrijgeven om privacyredenen, hoewel de berekeningen perfect geanonimiseerd kunnen worden uitgevoerd.

Oplossing

Fluvius start een traject met als doelstelling de adviesverlening van de energiehuizen te verbeteren op basis van uitgevoerde ingrepen en verbruiksgegevens voor en na de ingrepen.

De gegevens worden ontsloten via de Woningpas: EPC, 'Check je huis'-test, bouw-aanvragen, subsidieaanvragen, gas-, water- en elektriciteitsverbruik, renovatieadvies. Mensen met een slimme meter zien er hun elektriciteitsverbruik en PV-opbrengsten minuut per minuut. Op basis van die gegevens kan een lokaal bestuur ook de staat van elke woning kennen (dubbel glas, geen dakisolatie enzovoort) en ingrepen beoordelen na toestemming van de eigenaar. Dat zou de werking van de energiehuizen aanzienlijk verbeteren.

² Algemeen kader voor de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen, p. 153; geraadpleegd via https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/2019-12-09_VEKP.pdf.

5.3. Verbetering van de datakwaliteit over de CO₂-uitstoot van de tertiaire sector

Probleem

In de uitstootcijfers die de lokale besturen ontvangen, krijgt een deel van de uitstoot het label 'onbekend'. Dat maakt het moeilijker om te bepalen welke sectoren prioriteit moeten krijgen in het klimaatbeleid van de lokale besturen.

De data worden aangeleverd door Fluvius, in samenwerking met de energieleveranciers. De energieleverancier levert het ondernemingsnummer aan en Fluvius koppelt dat ondernemingsnummer op basis van de Kruispuntenbank van Ondernemingen aan een NACE-code (een code die door de Europese Unie en haar lidstaten toegekend wordt aan een bepaalde klasse van economische activiteiten). Als de leverancier een foutief ondernemingsnummer aanlevert, klasseert Fluvius de onderneming onder de categorie 'onbekend' en komen de gegevens ook zo in de uitstootmonitoring terecht. Fluvius kan meer inspanningen doen om de correcte NACE-code te verkrijgen.

Daarnaast kan ook worden vastgesteld dat een ondernemingsnummer van toepassing kan zijn op verschillende vestigingseenheden. De stad Gent heeft bijvoorbeeld 318 vestigingseenheden, elk met een andere NACE-code: een school is onderwijs, een parkeergarage is openbare dienstverlening, een sporthal is sport enzovoort. Doordat er alleen rekening gehouden wordt met het ondernemingsnummer en niet met de NACE-code, wordt het verbruik van die 318 gebouwen geklasseerd onder de sector horeca, wat niet overeenkomt met de realiteit.

Oplossing

Fluvius is eigenaar van de uitstootcijfers en is dus verantwoordelijk om de kwaliteit van de data voortdurend te verbeteren. Fluvius krijgt daarom de opdracht om dat probleem aan te pakken en zo de datakwaliteit te verbeteren.

In het kader van het klimaatpact wordt er gewerkt aan een betere monitoring en datakwaliteit van het gemeentelijke en andere lokale patrimonium. De integratie van de gegevens in de rapportage van het Burgemeestersconvenant moet daar ook mee in overeenstemming worden gebracht.

5.4. Terbeschikkingstelling van data over de groenestroomcontracten op het grondgebied

Probleem

Heel wat gemeenten en steden leveren inspanningen om gezinnen en bedrijven ertoe te verleiden over te schakelen op de levering van groene stroom, bijvoorbeeld via samenaankoopprojecten. Ook als gemeenten en steden ervoor kiezen om voor hun eigen patrimonium gebruik te maken van groene energie, wordt dat niet gevalideerd in de CO₂-inventaris.

Oplossing

Door de gegevens over de groenestroomcontracten op het grondgebied van de gemeente of stad ter beschikking te stellen, kunnen gemeenten en steden ook die gegevens meenemen om hun klimaat- en energiebeleid uit te tekenen.

Staf AERTS
Björn RZOSKA
Chris STEENWEGEN
Johan DANEN
Mieke SCHAUVLIEGE
Stijn BEX

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat:
 - 1° de Vlaamse Regering in het Vlaamse regeerakkoord rekent op de steun van de steden en gemeenten om haar klimaatdoelen te realiseren en er zelfs de expliciete reductiedoelstelling van 40 procent voor de steden en gemeenten in opgenomen heeft;
 - 2° 293 van de 300 Vlaamse gemeenten het Burgemeestersconvenant 2030 hebben ondertekend, waarmee deze gemeenten zich engageren om 40 procent minder broeikasgassen uit te stoten tegen 2030;
 - 3° minister Zuhail Demir in haar beleidsnota Omgeving expliciet aangeeft dat ze het lokale energie- en klimaatbeleid extra wil ondersteunen;
 - 4° minister Zuhail Demir in haar beleidsnota Omgeving expliciet aangeeft dat ze het gebruik van de beschikbare gegevens over omgeving, klimaat, materialenbeheer en energiebeheer wil optimaliseren en de toegang tot hoogwaardige datasets en het delen van die data tussen bedrijven onderling en tussen overheden en bedrijven wil verbeteren door het 'only once'-principe te blijven hanteren. Daarnaast wil ze inzetten op datamining om korter op de bal te kunnen spelen voor beleidsevaluatie en -bijsturing én om gericht aan handhaving te doen waar de risico's het grootst zijn. In nauwe samenwerking met de lokale besturen wordt extra aandacht besteed aan het optimale gebruik van data en het openstellen ervan;
 - 5° de Vlaamse Regering in haar Vlaams Energie- en Klimaatbeleidsplan aangeeft dat voor de transportemissies de gebruikte verkeersgegevens nog een grote onzekerheidsfactor vormen en er behoefte is aan betere lokale verkeersgegevens;
 - 6° minister Zuhail Demir in haar beleidsnota Omgeving expliciet aangeeft dat ze de lokale besturen wil ondersteunen bij het uitvoeren van fijnmazige metingen om lokale, verkeersgerichte maatregelen zoals (ultra)lage-emissiezones, circulatieplannen, verkeersingrepen, schoolstraten en dergelijke meer te volgen en de positieve effecten op de luchtkwaliteit aan hun bevolking te tonen;
 - 7° de Vlaamse Regering in haar Vlaams Energie- en Klimaatbeleidsplan het engagement aangaat om een dataplatform voor niet-residentiële gebouwen te ontwikkelen dat inzicht verschaft in de energiegegevens en bouwtechnische eigenschappen van gebouwen. Dat dataplatform moet publiek beschikbaar gemaakt worden voor benchmarking, met respect voor de vertrouwelijkheid, zodat ook gebouwverantwoordelijken en -eigenaars zicht krijgen op de energieprestaties van hun gebouw ten opzichte van andere (vergelijkbare) gebouwen;

- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
- 1° het netwerk van geplande ANPR-camera's en tellussen uit te rollen en in de tussentijd de meetgegevens daarvan ter beschikking te stellen. Ze moet daarbij de gemeenten en steden ondersteunen die aan de slag willen met telramen;
 - 2° samen met Fluvijs de opstart van een traject te initiëren dat tot doel heeft de adviesverlening van de energiehuizen te verbeteren;
 - 3° de kwaliteit van de uitstootdata van de tertiaire sector te verbeteren;
 - 4° de data met betrekking tot de groenestroomcontracten op het grondgebied van gemeenten en steden ter beschikking te stellen;
 - 5° de lokale besturen prioritair met digitale meters uit te rusten.

Staf AERTS
Björn RZOSKA
Chris STEENWEGEN
Johan DANEN
Mieke SCHAUVLIEGE
Stijn BEX